

Pensioen Inzicht

 SPMS
stichting pensioenfonds
medisch specialisten

Editie #41 september 2015

Financiële toekomst

‘Ik wil meer inzicht
in welk pensioen
ik ga opbouwen’

Oogarts Nanouk Hermans-Wierner
— pagina 7

Nieuw: wat doet
SPMS met mijn geld?
— Pagina 12

**Extra
dossier**
een stabielere
pensioen door
nieuwe regels
Pagina 8

Uw pensioen.
Ons specialisme.

In deze uitgave

Weet hoe het zit
Bepaal zelf uw financiële toekomst

4

8

Dossier nFTK

Een stabiel pensioen door nieuwe regels

12

Wat doet SPMS met mijn geld?

Een kijkje achter de schermen van het vermogensbeheer

14

Financiële vraagbaak

Financieel planner Alışen Düzgün geeft inzicht in de fiscale wijzigingen in pensioenopbouw

15

Vraag & Antwoord:

Gezonde financiën: indexatie of conversie?

Geld & Goed

Felix van Lammeren: 'Achteraf is die verplichte pensioenopbouw erg goed geweest'

18

SPMS Nieuws

- DNB verlaagt rekenrente
- PensioenInzicht vernieuwd

20

PensioenFacts

Financiële toekomst

Het thema voor deze editie van **PensioenInzicht** is uw financiële toekomst. Wij vinden het belangrijk dat u weet hoe u uw financiële situatie in de toekomst kunt verbeteren door nu al bewuste keuzes te maken.

Wilt u weten hoe u bij SPMS uw pensioen kunt opbouwen? U vindt tips over een goede strategie op pagina 6. Daarnaast vertelt gepensioneerd oncologisch chirurg Felix van Lammeren hoe hij zijn pensioen heeft geregeld (pagina 16).

Nieuw in PensioenInzicht is dat we u laten zien hoe wij uw geld beleggen. Uit het lezersonderzoek van afgelopen voorjaar bleek dat veel lezers daar interesse in hebben. Op pagina 12 leest u hoe SPMS inspeelt op de bewegingen in de financiële markten. Op pagina 14 geeft financieel planner Alışen Düzgün inzicht in de fiscale wijzigingen in pensioenopbouw. Ook vindt u in deze editie informatie over indexatie en conversie (pagina 15).

In deze editie treft u bovendien een extra bijlage aan: in het hart van het magazine informeren we u uitgebreid over de inhoud en de gevolgen van het nieuwe Financieel Toetsingskader. Wat zijn de belangrijkste veranderingen en wat betekent dit voor u?

16

'Bewustwording en inzicht zijn het belangrijkste'

Op de operatiekamers werken zij intensief met elkaar samen. Dit keer wisselen SPMS-bestuurslid Kees van Tulder en Boudewijn Borger van der Burg van gedachten over de financiële toekomst.

Boudewijn Borger van der Burg "Mijn financiële toekomst is niet iets waar ik vaak mee bezig ben. Wel heb ik een tijd geleden alweer gekozen voor uitbreiding van mijn pensioen via een opt-in. Mijn vrouw zit in de advocatuur en bouwt geen verplicht pensioen op. Ik houd er rekening mee dat het grootste deel van het pensioen van mij zal moeten komen. Ook beleg ik sinds kort voorzichtig."

Kees van Tulder "Beleggen is inderdaad een manier om extra vermogen op te bouwen. SPMS biedt een redelijk pensioen, maar de uitkering is een stuk lager dan het inkomen tijdens de actieve periode. Bij een ongewijzigd uitgavenpatroon moet je dus aanvullende maatregelen treffen. Hoe jonger je bent, hoe makkelijker dat is."

Boudewijn Borger van der Burg "Dat is zeker zo, maar ik zie dat jongere collega's vaak behoorlijke financiële verplichtingen hebben, ook vanwege kinderen. Daar ligt dan de nadruk op. Oudere specialisten hebben meer aandacht voor hun pensioen. Zij zien hun goodwill vaak

als pensioenvoorziening. Ik weet niet of ik daar te zijner tijd nog op kan rekenen. Dat dwingt me ertoe om na te denken over andere onderdelen van de oudedagsvoorziening."

Kees van Tulder "Daarvoor is het belangrijk om inzicht te hebben in je financiële situatie. Twee keer in je loopbaan kun je gratis een financiële scan laten maken door een financieel planner van SPMS. Die is onafhankelijk en heeft dus geen banden met financiële instellingen. Als aanvulling op het pensioen noodzakelijk blijkt, dan geven ze advies, maar het is aan de deelnemer en zijn adviseur om daar invulling aan te geven."

Boudewijn Borger van der Burg "Ik denk dat dat wel handig is. Al is het maar dat je weet welke verplichtingen je aan kunt gaan die ook op lange termijn nog effect hebben."

Kees van Tulder "Ook langer doorwerken is een manier om je pensioen te verhogen. Maar veel medische beroepen zijn zwaar, zeker als onregelmatigheid een rol speelt. We zouden als beroepsgroep meer kunnen nadenken over de mogelijkheden van demotiebeleid. We moeten toe naar meer taakdifferentiatie en flexibilisering, ook in de vrije praktijk."

Boudewijn Borger van der Burg "Voor een deel zou je misschien meer bestuurlijke zaken kunnen doen als je ouder wordt. Daar komt steeds meer werk nu ziekenhuizen de omslag maken naar maatschap-

pelijke bedrijven, met resultaatsverantwoordelijke bestuurlijke eenheden."

Kees van Tulder "Pensioen moet je in een bredere context bezien. Als deelnemer ben je verantwoordelijk voor je eigen financiële toekomst. Die verantwoordelijkheid kun je echter pas nemen als je weet waar het om gaat. Als SPMS hebben wij een inspanningsverplichting om iedere deelnemer in die positie te brengen. Eén telefoontje is genoeg om een afspraak te maken met een financieel planner."

Kees van Tulder (l) en Boudewijn Borger van der Burg (r) in gesprek

Naam Boudewijn Borger van der Burg
Leeftijd 39 jaar
Functie vaatchirurg
Ziekenhuis Alrijne Ziekenhuis, Leiderdorp

Naam Kees van Tulder
Leeftijd 62 jaar
Functie anesthesioloog
Ziekenhuis Alrijne Ziekenhuis, Leiderdorp

Meer weten?
Stuur dan een e-mail naar advies@spms.nl of bel met 020 - 583 62 62.

Uw financiële toekomst bepaalt u zelf

Hoe zorgt u voor een goede financiële planning? Dat begint met het maken van bewuste keuzes. Bijvoorbeeld keuzes voor uw pensioen. Bij SPMS bouwt u, in verhouding tot uw inkomen, een redelijk pensioen op. Houdt u echter rekening met de veranderingen per 1 januari. Edwin Pijpers, financieel planner bij SPMS, vertelt wat die voor u betekenen én hoe u kunt investeren in een gezonde financiële toekomst.

Wat is er in de wetgeving veranderd?

- Op 1 januari 2015 is het maximale opbouwpercentage van pensioenen (opnieuw) verlaagd.
- Er geldt een maximale pensioenopbouw die is afgeleid van een inkomen tot € 100.000
- De pensioenrichtleeftijd is verhoogd naar 67 jaar.

Edwin Pijpers
Manager financiële planning bij SPMS, neemt mogelijke scenario's van uw levensloop door en geeft advies.

Wat betekent dit voor mij?

Verlaging opbouwpercentage

De pensioenopbouw bij SPMS wordt niet direct geraakt door deze verlaging. Edwin Pijpers legt uit hoe het zit: "SPMS blijft nog binnen de grenzen van hetgeen fiscaal mag worden opgebouwd, zelfs als de verhoging met de vaste jaarlijkse 3 procent hierbij wordt opgeteld."

Beperking inkomen waarover u pensioen opbouwt

Over het inkomen boven 100.000 euro (voltijds) mag u uw pensioen niet meer fiscaal gefacilieerd opbouwen. Van deze maatregel ondervindt u wel gevolgen. Niet in het pensioen dat u bij SPMS opbouwt, maar wel voor de mogelijke aanvullende oudedagsvoorzieningen. Voor de meeste deelnemers van SPMS betekent dit in de praktijk dat ze nauwelijks tot geen ruimte overhouden voor fiscaal gefacilieerde aanvullende oudedagsvoorzieningen.

Verhoging pensioenleeftijd

SPMS-deelnemers kunnen nog altijd met 65 jaar met pensioen. Maar ook als SPMS de pensioenleeftijd in de toekomst zou verhogen, betekent dat nog niet dat u ook later met pensioen zou moeten. De reeds opgebouwde rechten zijn immers opgebouwd voor een pensioenleeftijd van 65 jaar en worden bij verhoging van de pensioenleeftijd actuariael gelijkwaardig omgezet. Het is nu ook al mogelijk om in de SPMS-regeling eerder dan 65 jaar met pensioen te gaan. Die mogelijkheid tot vervroeging zal ook in de toekomst blijven bestaan.

Wat kan ik doen?

U kunt uw pensioen aanvullen door aanspraken op te bouwen in een lijfrente bij een bank of verzekeraar. De premie is tot een bepaald maximum aftrekbaar. Hiervoor maakt u gebruik van de zogenoemde jaarruimte. U berekent uw jaarruimte met de rekenmodule van de Belastingdienst. Hiervoor gebruikt u de 'factor A' die is vermeld op uw Uniform pensioenoverzicht. U leest hierover meer in de rubriek 'Financiële Vraagbaak' op pagina 14.

Hoe bouw ik aanvullend pensioen op?

Heeft u nog jaarruimte voor aanvullende pensioenopbouw? Dan zijn de lijfrenteverzekering en banksparen de aangewezen manieren om aanvullend pensioen op te bouwen.

Lijfrenteverzekering

Een lijfrente koopt u bij een verzekeraar. Hiervoor betaalt u een periodieke premie. U kunt kiezen uit een levenslange of een tijdelijke lijfrente die u tot een bepaald maximum kunt aftrekken. De tijdelijke lijfrente moet ingaan in de eerste 5 jaar na uw AOW-leeftijd, minimaal 5 jaar duren en maximaal 21.142 euro (2015) per jaar uitkeren. Edwin Pijpers: "Als u de lijfrente alleen op uw leven heeft aangekocht, dan stopt de uitkering als u komt te overlijden. Daar staat tegenover dat u tijdens uw leven een relatief hoge uitkering ontvangt uit de lijfrente. Als u ook uw partner meeverzekert, wordt er uitgekeerd zolang één van u beiden in leven is. De uitkering is dan wel lager dan in eerstgenoemde situatie."

Banksparen

Met banksparen bouwt u een tegoed op bij een bankinstelling op een geblokkeerde bank- of beleggingsrekening. U kunt kiezen voor een tijdelijke uitkering van minimaal 5 jaar of voor een uitkering van minimaal 20 jaar. Edwin Pijpers: "Banksparen keert nooit levenslang uit, want op is op. Bij overlijden is het nog niet uitgekeerde spaar- of beleggingstegoed voor de erfgenamen. Dat is een wezenlijk verschil met de lijfrenteverzekering." Ook voor banksparen geldt dat u de inleg van uw inkomen kunt aftrekken zolang u nog jaarruimte heeft.

Wat als ik geen jaarruimte meer heb?

Als u reeds maximaal pensioen opbouwt, heeft u geen jaarruimte meer. U kunt dan op de volgende twee manieren investeren in een gezonde financiële toekomst.

Nettolijfrente

Vanaf 1 januari 2015 kunt u geen lijfrentepremie meer opbouwen over het inkomen boven 100.000 euro. U kunt bijsparen via de zogenoemde nettolijfrente bij een bank of verzekeraar. De inleg van uw nettolijfrente is niet aftrekbaar, maar de uitkering is onbelast. Bovendien betaalt u in de tussentijd géén vermogensrendementsheffing over het bedrag dat u via de nettolijfrente opbouwt. "Wel heeft u met deze vorm van sparen weer te maken met alle beperkingen en regels die ook gelden voor fiscaal gefaciliteerde lijfrenten", aldus Edwin Pijpers. "Zoals een tijdelijke, beperkte uitkering van minimaal 5 jaar of een uitkering gedurende minimaal 20 jaar."

Hypotheek aflossen of sparen in box 3

Een andere goede keuze in uw financiële planning is het aflossen van uw hypotheek. Edwin Pijpers: "Als u geen hypotheekrente meer hoeft te betalen zijn uw uitgaven op pensioendatum substantieel lager en heeft u in verhouding dus minder pensioen nodig. Bovendien kunt u per 1 januari 2001 maar 30 jaar profiteren van de hypotheekrenteaftrek. Dat betekent dat de renteaftrek voor een hypothecaire lening die voor 2001 is afgesloten, met ingang van 2031 komt te vervallen. Dat is al over 15 jaar. Er zijn slechts weinig mensen die zich dat realiseren."

Uiteraard is zelf vermogen opbouwen door sparen of beleggen een goed alternatief. U houdt maximale flexibiliteit met betrekking tot de inzet van dit vermogen. Los van het rendement zit het verschil tussen lijfrente en aflossen op de hypotheek versus vermogensopbouw in box 3, vooral in de jaarlijkse verschuldigde vermogensrendementsheffing van 1,2 procent. Daarnaast speelt ook het eigenwoningforfait een belangrijke rol in deze overweging. Als u geen hypotheekrente meer in aftrek brengt komt de bijtelling van het eigenwoningforfait te vervallen. Meer vermogen in de woning betekent echter ook een hogere overwaarde die weer van invloed is op de bijleenregeling.

Goed om te weten

Voordat u kiest voor een lijfrenteverzekering, banksparen, een extra aflossing op uw hypothecaire lening óf zelf sparen, is het goed eerst uw volledige financiële situatie in kaart te brengen. De financieel planners van SPMS helpen u graag met de Financiële Scan. U kunt ons bellen voor advies op telefoonnummer 030 - 693 76 80. U kunt ook een afspraak maken per mail: advies@spms.nl.

'Ik hoop de goodwill terug te krijgen, maar reken er niet op.'

Nanouk Hermans-Wierner is sinds 1,5 jaar oogarts. Nadat zij zich had ingekocht in de praktijk, vroeg ze een financiële scan aan bij SPMS. 'Ik wil meer inzicht in welk pensioen ik ga opbouwen.'

"Sinds 1,5 jaar bouw ik pensioen op over 3,5 dag per week. Het nabestaandenpensioen en de overlijdensrisicoverzekering zijn geregeld; mijn man bouwt pensioen op via zijn bedrijf. Misschien kunnen we, als de goodwillschuld kleiner is geworden en geld overhouden, investeren in de nettolijfrente of banksparen. Ik hoop de goodwill uiteindelijk terug te krijgen, maar reken er qua financiële planning niet op. Maar tegen die tijd dat ik met pensioen ga, hebben we ons huis afbetaald en zijn de kinderen vast uitgestudeerd. Ik vertrouw erop dat het goed komt."

Naam Nanouk Hermans-Wierner
Leeftijd 35 jaar
Functie oogarts
Ziekenhuis Alrijne Ziekenhuis, Leiderdorp en Alphen a/d Rijn
Burgerlijke staat getrouwd, 2 jonge kinderen

Mijn Pensioen OK

Wilt u weten hoeveel pensioen u heeft opgebouwd, voor uzelf en voor uw partner en kinderen? Kijk dan op spms.nl en log in op Mijn Pensioen OK.

Een stabielere pensioen door nieuwe regels

Kabinet kiest voor meer zekerheid

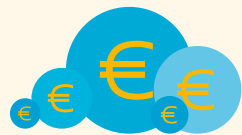
Nieuw Financieel Toetsingskader

‘Het kabinet wil uw pensioen minder gevoelig maken voor schokken op de financiële markten’

Per 1 januari 2015 zijn nieuwe pensioenregels in de wet vastgelegd: het zogenaamde nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK). Op de volgende vier pagina's leest u eerst wat de overheid heeft beoogd met de veranderingen en vervolgens wat dit voor u betekent.

Vanwaar deze nieuwe wetgeving?

Met name de lage rente en een stijgende levensverwachting maakten, dat de rendementen op de beleggingen de laatste jaren de toegenomen verplichtingen niet konden bijhouden. Het kabinet wil de pensioenen daarom minder gevoelig maken voor schokken op de financiële markten. Daardoor wordt uw pensioen veiliger. Bovendien wil het kabinet risico's en rendementen eerlijker over de generaties verdelen.

→ De **dekkingsgraad** geeft aan of een pensioenfonds voldoende geld heeft om alle tot nu toe opgebouwde pensioenen uit te betalen; nu en in de toekomst.

→ **Indexatie** is de aanpassing van het pensioen aan de gestegen kosten van het levensonderhoud of aan de gestegen lonen.

Hoe wil de overheid meer zekerheid bereiken?

Als we het hebben over een grotere zekerheid rond ons pensioen, dan gaat het daarbij om de zekerheid van de nominale pensioenen. Een nominaal pensioen is een pensioen in euro's, dat niet automatisch meestijgt met de stijgende kosten van het levensonderhoud. Op vier manieren bereiken we meer zekerheid:

1 Hogere buffers

De pensioenfondsen moeten hogere buffers aanhouden. Die buffers zijn een extra reserve bovenop de bedragen die nodig zijn om de pensioenuitkeringen te kunnen betalen. Deze buffer moet bij SPMS minimaal 21 procent zijn. Eind juli 2015 had SPMS een buffer van rond de 24 procent. De pensioenfondsen die te weinig buffers hebben, zijn verplicht een plan te maken om binnen 10 jaar de vereiste buffers te hebben opgebouwd. Een hogere buffer betekent meer zekerheid, omdat een pensioenfonds daardoor minder snel financiële problemen krijgt.

2 Minder snel indexeren

Het pensioen wordt ook stabielere doordat minder snel tot indexatie mag worden overgegaan. Voorwaardelijke indexaties mogen pas worden verleend bij een dekkingsgraad boven de 110 procent. Bovendien geldt dat de indexatie toekomstbestendig moet zijn. Er moeten op het moment van toekenning dus voldoende financiële middelen zijn om de indexatie gedurende meerdere jaren te kunnen toekennen.

3 Stabiliteit in plaats van dagkoersen

In het nFTK is de financiële positie van pensioenfondsen minder afhankelijk van dagkoersen. Zo wordt uitgegaan van een gemiddelde stand van de dekkingsgraad over de laatste 12 maanden: de zogenaamde 'beleidsdekkingsgraad'. Dit geeft uiteraard minder schommelingen, waardoor indexatie niet langer afhankelijk is van de toevallige stand van de dekkingsgraad op die bepaalde datum.

4 Langere hersteltermijn; lagere kortingen

Als een pensioenfonds financieel in zwaar weer verkeert, heeft het de mogelijkheid om de rechten van de deelnemers en gepensioneerden te korten. In de nieuwe wetgeving zijn pensioenfondsen verplicht te korten als de dekkingsgraad 5 jaar lang onder de circa 104,2 procent heeft gelegen. Eerder was dat 3 jaar. Nieuw is bovendien dat die korting mag worden uitgesmeerd over maximaal 10 jaar.

Nieuwe regels: wat betekent dit voor mij?

Door het nFTK wordt ons pensioen veiliger. De zekerheid van de uitkeringen wordt groter. Als gevolg van de nieuwe wetgeving heeft het bestuur een aantal besluiten genomen, op grond van twee uitgangspunten: (1) we moeten eventuele verliezen niet te veel doorschuiven naar de toekomst en (2) de besluiten moeten evenwichtig uitpakken voor alle deelnemers.

Concreet heeft het bestuur het volgende besloten. De premiesystematiek wordt voornamelijk niet aangepast. Ook de systematiek van de onvoorwaardelijke 3 procent indexatie blijft ongewijzigd. SPMS heeft hiervoor geld gereserveerd en verwacht deze ook in de toekomst te kunnen realiseren. Deze indexatie kan alleen worden aangetast als het financieel heel erg tegenzit, waardoor de dekkingsgraad van het fonds gedurende langere tijd beneden de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,2 procent komt te liggen. Ook zal SPMS, door de strengere regels en kijkend naar de toekomst, iets lagere aanvullende indexatie verlenen. Welke besluiten het SPMS-bestuur precies heeft genomen, leest u in het kader.

‘Eventuele verliezen schuiven we niet te veel door naar de toekomst’

De zeven belangrijkste besluiten van het SPMS-bestuur

- 1 Het bestuur heeft de hersteltermijn niet vastgesteld op het wettelijke maximum van 10 jaar, maar op 7 jaar. Dit om te voorkomen dat de dekkingsgraad te ver wegzakt. Hiermee wordt meer evenwicht bereikt in de positie van jongeren en ouderen.
- 2 Als SPMS gedurende een periode van 5 jaar minder geld heeft dan de wet vereist (onderdekking), voert het fonds een zodanige korting door dat de wettelijk vereiste dekkingsgraad weer wordt bereikt. De korting wordt dus niet uitgesmeerd over een langere periode. Dit is in het voordeel van de jongere deelnemers.
- 3 Het bestuur vindt een korting van gemiddeld één keer in de 10 jaar acceptabel. Deze grens lag op eens in de 40 jaar. Dit is aangepast omdat onder de nieuwe regels sneller een korting plaatsvindt. De omvang van de eventuele korting is wel lager dan voorheen.
- 4 SPMS kent naast de onvoorwaardelijke 3 procent indexatie, voorwaardelijke aanvullende indexaties indien:
  - de loontrend van de ambtenaren hoger is dan 3 procent. Het bestuur heeft besloten dat in deze situatie indexatie wordt toegekend als de dekkingsgraad hoger is dan 110 procent. Dit niveau lag op 104,2 procent.
  - de financiële positie zo goed is dat een extra indexatie toegekend kan worden. Dit is afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad. De grens daarvoor is verlaagd van circa 141 naar 133 procent (voordeel ouderen). Als de dekkingsgraad - op basis van marktwaarde - hoger is dan 133 procent, wordt 20 procent van het overschot als extra indexatie toegekend. Dit was 25 procent (voordeel jongeren).
- 5 Wanneer een indexatie niet of niet volledig is toegekend, wordt dit op een later tijdstip, wanneer er wel voldoende middelen zijn, niet ingehaald. Als de financiële positie weer verbetert, repareert SPMS eventuele achterstanden collectief via het winstdelingsmechanisme (zie vorige punt).
- 6 Door het verminderen van de risico's op de beleggingsportefeuille, neemt de kans op kortingen af. Om het risico op kortingen verder te reduceren is in het beleggingsbeleid 78 procent van het renterisico van de verplichtingen afgedekt. Dit was 70 procent. Bovendien heeft SPMS 8 procent van de aandelenportefeuille verkocht en zijn daarvoor obligaties aangekocht (voordeel ouderen).
- 7 SPMS gaat in beginsel een dynamisch beleggingsbeleid hanteren. Dit betekent dat bij hoge dekkingsgraden het risico wordt afgebouwd (voordeel ouderen), terwijl bij lage dekkingsgraden het risico wordt vastgehouden (voordeel jongeren).

Gevolgen voor de verschillende generaties

SPMS vindt het belangrijk dat de nieuwe regels evenwichtig uitpakken voor alle deelnemers. Zoals u in de bestuursbesluiten kunt lezen, houdt het bestuur rekening met een gelijke behandeling van jong en oud. Een overzicht van enkele plussen en minnen voor de verschillende generaties bij SPMS op een rij.

‘SPMS zoekt altijd naar een uitwerking die evenwichtig uitpakt voor alle deelnemers’

Gevolg van	Onderwerp	Jongeren	Ouderen
nFTK	Grotere nominale pensioenzekerheid	⊖	⊕
nFTK	Hogere buffers	⊕	⊖
nFTK	Korten na 5 ipv 3 jaar	⊖	⊕
nFTK	Spreiding kortingen over langere periode	⊖	⊕
Bestuursbesluit	Kortingen niet over maximaal 10 maar over 7 jaar	⊕	⊖
Bestuursbesluit	Bij 5 jaar te lage dekkingsgraad korting ineens	⊕	⊖
Bestuursbesluit	Diverse maatregelen voorwaardelijke indexatie	⊕⊖	⊕⊖
Bestuursbesluit	Handhaven huidige premiesystematiek	⊕	⊖
Bestuursbesluit	Minder risico beleggingsportefeuille	⊖	⊕
Bestuursbesluit	Dynamisch beleid:		
	Derisken hogere dekkingsgraden	⊖	⊕
	Vasthouden aan asset-mix bij dalende dekkingsgraden	⊕	⊖

Zoals u in het overzicht kunt zien is er een redelijke evenwichtige verdeling van plussen en minnen tussen de generaties.

Toelichting

Het nFTK moet meer stabiliteit brengen door de spreiding van maatregelen over een langere periode. Dit is meer in het belang van de ouderen. Gepensioneerden worden door een korting namelijk direct in hun portemonnee geraakt. Als die korting uitblijft of lager is hebben zij daar dus direct belang bij. Aan de andere kant is het bestuursbesluit om hard in te grijpen als de dekkingsgraad 5 jaar lang onder het wettelijke vereiste niveau heeft gelegen, in het voordeel van de jongeren. Van het uitsmeren over een langere periode is in dat geval geen sprake.

Jongeren zijn bovendien meer gebaat bij een zo groot mogelijk belegd vermogen. Zij kunnen daarbij profiteren van een lange periode van goede rendementen, terwijl de vereiste hogere buffers zorgen voor dat grotere belegd vermogen. Het bestuursbesluit om eerder tot winstdeling over te gaan, is dan weer in het voordeel van ouderen. Ouderen profiteren immers direct van het hogere pensioen. Voordelig voor ouderen is eveneens het besluit om minder risico te gaan nemen in de beleggingsportefeuille. Zij hebben namelijk minder tijd om slechte beleggingsresultaten te compenseren in goede tijden.

Bij welke dekkingsgraad gebeurt wat?

	104,2	110	121	133
5 jaar lang onder de 104,2: korten				
Ten minste 110: voorwaardelijke aanvullende indexatie indien loontrend meer dan 3% (dit was 104,2)				
Onder 121: herstelplan indienen bij DNB				
Ten minste 133: extra indexatie (dit was 141)				

U betaalt premie aan SPMS voor de opbouw van uw pensioen. Omdat premies alleen niet voldoende zijn om alle pensioenen te betalen belegt SPMS uw geld. In deze nieuwe rubriek laten wij zien hoe uw pensioenfondsen belegt en wat SPMS doet om de risico's zo veel mogelijk te beperken.

Beleggen in een beweeglijke omgeving

De markten waarin een pensioenfonds belegt zijn vaak volatiel ofwel beweeglijk. De recente ontwikkelingen rondom Griekenland bijvoorbeeld, brachten de financiële markten behoorlijk in beweging. Kan SPMS snel inspelen op dergelijke ontwikkelingen? Om te profiteren, maar ook om vermogen veilig te stellen, zodat u een optimaal pensioen krijgt?

“Dat kan zeker”, zegt Marcel Roberts, Chief Investment Officer bij SPMS. “Maar dat is eigenlijk zelden nodig. Pensioenfondsen zijn immers langetermijnbeleggers.” Over het algemeen ontvangt SPMS de eerste premie als een deelnemer 35 jaar is. 30 jaar later keert SPMS het eerste pensioen uit. En dit blijft SPMS doen tot gemiddeld het 88^e levensjaar. Dat is nog eens 23 jaar. “Grofweg kun je zeggen dat SPMS iedere premie die het ontvangt voor 30 jaar kan beleggen. Uiteraard is de praktijk enigszins anders. Want een pensioenfonds is een collectief. Er zijn mensen die starten, mensen die vlak voor hun pensioen staan en gepensioneerd. Toch is het een feit dat een pensioenfonds op lange termijn rendementen moet

halen om over een lange termijn aan de verplichtingen te voldoen.” Juist omdat een pensioenfonds belegt voor de lange termijn, kan het wat doorstaan. “Elke markt kent cycli. Bij opgaande markten is er niets aan de hand. Daardoor heeft een langetermijnbelegger bij neergaande markten voldoende tijd om te herstellen.” Uw pensioen zal dus niet zomaar veranderen als gevolg van bewegingen op de markt.

Beleggingsproces

De belangrijkste beslissing in het beleggingsproces van een fonds is de vermogensverdeling (allocatie). Het bestuur gebruikt hiervoor uitgebreide (scenario)studies. Marcel Roberts: “Een voorbeeld van allocatie is 30 procent aandelen, 50 procent vastrentende waarden, 10 procent vastgoed en 10 procent hedge funds. Het bestuur stelt ook de bandbreedtes vast waarbinnen de verdeling moet blijven. Bijvoorbeeld dat aandelen niet minder dan 25 procent mogen bedragen en niet meer dan 35 procent. Zo

kan het fonds inspelen op ontwikkelingen in de markten. Tegelijkertijd zorgt de bandbreedte ervoor dat er niet onnodig veel transacties plaatsvinden om precies op de juiste verdeling te blijven. Markten zijn nu eenmaal beweeglijk.”

Passief en actief

Elk pensioenfonds huurt managers in om het vermogen te beheren. De belangrijkste is de zogenoemde fiduciair manager. “Die geeft adviezen en selecteert de managers die het vermogensbeheer daadwerkelijk uitvoeren”, legt Marcel Roberts uit. Er zijn actieve en passieve managers. “Dat zegt niets over hoeveel transacties een manager doet. Het geeft aan of hij de benchmark volgt of niet. De benchmark is een meetlat, bestaande uit een bepaalde set aandelen of obligaties, waaraan we onze beleggingsresultaten afmeten. Passief wil zeggen dat de manager de benchmark zoveel mogelijk volgt. Door koersontwikkelingen kan een benchmark voortdurend veranderen. Dan moet een passieve manager veel handelen om de benchmark te volgen. Het is dus ook niet risicoloos. De bewegingen van de markt zijn er altijd. Actieve managers hebben juist de vrijheid om van de benchmark af te wijken, om zo extra rendement te behalen. Of juist te voorkomen dat ze in een neergaande markt net zoveel verlies maken als de benchmark. Zij spelen actief in op ontwikkelingen in de markten. Maar wel

altijd binnen de regels van het beleggingsbeleid van het SPMS.” In het beleggingsbeleid staat ook hoeveel actief beheer is toegestaan.

Griekenland

De ontwikkelingen rond Griekenland volgt SPMS op de voet. “Niet omdat we Griekse staatsobligaties hebben, SPMS bezit in Europa alleen Duitse en Nederlandse staatsobligaties”, stelt Marcel Roberts gerust. “Wel omdat de markten er onrustig van worden. Die onrust strookt overigens niet met de economische werkelijkheid. Economisch gezien is Griekenland niet belangrijk. Het gaat om minder dan 2 procent van de economie van de eurozone.” Dat neemt niet weg dat SPMS wel degelijk procedures heeft om snel beslissingen te kunnen nemen. “Als het nodig is, roepen we de beleggingscommissie of het bestuur bijeen. Dat kan binnen een dag. Maar zolang het onwaarschijnlijk is dat SPMS op langere termijn in de problemen komt, zal het bestuur niet ingrijpen.” Daarnaast is de directe exposure naar Griekenland zeer beperkt.

Conclusie

SPMS doet er alles aan om u een optimaal pensioen te bieden en volgt ontwikkelingen op de markten dan ook nauwlettend. Bijvoorbeeld de recente ontwikkelingen rondom Griekenland. Ook zijn er procedures die snel ingrijpen mogelijk maken. Maar omdat SPMS een langetermijnbelegger is, is dit zelden of nooit nodig. De managers die een actief mandaat van SPMS hebben, kunnen overigens wel direct inspelen op ontwikkelingen. En dat mag u ook verwachten van deze actieve managers.

Marcel Roberts is sinds november 2012 Chief Investment Officer van SPMS. In deze functie is hij verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleggingsbeleid dat door SPMS gevolgd wordt.

In deze nieuwe rubriek geeft een financieel planner van SPMS antwoord op een veel gestelde vraag. **Deze keer: de fiscale wijzigingen in de pensioenopbouw. Wat betekenen die voor de aftrek van premies voor lijfrente en pensioenopbouw in eigen beheer?**

Zijn uw lijfrente-premies nog fiscaal aftrekbaar?

“Met ingang van dit jaar gelden er nieuwe wettelijke regels voor pensioenopbouw. Zo zijn de opbouwpercentages versoberd. Verder kan er alleen nog fiscaalvriendelijk pensioen worden opgebouwd over een inkomen tot 100.000 euro. Door de aard van de SPMS-regeling hebben deze nieuwe regels een beperkt effect op de pensioenopbouw bij SPMS. U heeft over de wijzigingen kunnen lezen in de ‘Gegevensuitvraag 2015’ van eind juli. Wel krijgen medisch specialisten te maken met de beperking van de fiscale aftrek van inleg voor lijfrente en pensioenopbouw in eigen beheer.

Check uw factor A

Heeft u een lijfrente waarvoor u jaarlijks premie betaalt of een bankspaarrekening waarop u jaarlijks inlegt? Dan is het verstandig na te gaan in hoeverre u deze inleg nog af kunt trekken van de inkomstenbelasting. De jaarlijkse pensioenaangroei, de zogenoemde factor A, is hiervoor maatgevend. Op het pensioenoverzicht van SPMS is die aangegeven. U kunt uw pensioenoverzicht inzien door in te loggen op de site van SPMS. Met een factor A vanaf 1.870 euro is er geen ruimte meer om de inleg in aftrek te brengen. Misschien kunt u nog wel gebruik maken van de inhaalruimte.

Medisch specialisten die pensioen opbouwen in eigen beheer worden eveneens met een beperking geconfronteerd. Overigens is het opbouwen van pensioen in eigen beheer ongunstig als de uitkering zal worden belast in het hoogste belastingtarief, terwijl u binnen de bv de aftrek heeft genoten in een lager belastingtarief.

Nieuw: nettolijfrente

Heeft u dit jaar al premies betaald, terwijl die niet meer aftrekbaar blijken te zijn? Dan doet u er goed aan om met uw fiscaal adviseur te bekijken of het raadzaam is om de inleg terug te vragen van uw verzekeraar of bank. Dit heeft verder geen fiscale consequenties. Wilt u ondanks het vervallen van de fiscale aftrek toch pensioen opbouwen over uw inkomen boven 100.000 euro? Dan kunt u gebruikmaken van de nettolijfrente. De inleg is niet aftrekbaar, maar daar staat tegenover dat de uitkering niet wordt belast. Het vermogen dat u in de nettolijfrente opbouwt, is vrijgesteld in box 3. In de rubriek ‘Weet hoe het zit’ op pagina 4 tot en met 7 leest u hier nog meer over.”

Alişen Düzgün is gecertificeerd financieel planner (FPP) en werkt sinds 2007 bij SPMS als adviseur. Daarvoor was hij acht jaar werkzaam bij de uitvoeringsorganisatie van SPMS en het huisartsenpensioenfonds SPH.

Gezonde financiën: indexatie of conversie?

Een gezonde financiële toekomst begint met een goed pensioen. SPMS verhoogt uw opgebouwde pensioen ieder jaar met 3 procent, extreme financiële omstandigheden daargelaten. Dit is de onvoorwaardelijke indexatie. Die gaat ook na uw pensionering gewoon door. Behalve als u ervoor kiest de toekomstige stijgingen direct te laten uitkeren als extra pensioen. Dat heet conversie.

Hoe werkt conversie?

Conversie kent twee varianten: de hoge en de lage conversie. Kiest u voor hoge conversie? Dan wordt uw pensioen ongeveer 40 procent hoger. U ziet dan wel af van de vaste jaarlijkse indexatie van 3 procent. Kiest u voor lage conversie? Dan wordt uw pensioen ruim 20 procent hoger. Daarnaast ontvangt u jaarlijks nog een vaste indexatie van 1,25 procent. U kunt er ook voor kiezen géén conversie toe te passen. In dat geval stijgt uw pensioen ieder jaar met 3 procent.

Een voorbeeld

Stel, u wordt in 2015 65 jaar en u heeft bij SPMS een ouderdomspensioen opgebouwd van 40.700 euro per jaar. Kiest u voor hoge conversie, dan wordt uw uitkering direct verhoogd tot 57.236 euro. Bij lage conversie krijgt u 49.935 euro plus jaarlijks 1,25 procent verhoging. Zonder conversie krijgt u ieder jaar 40.700 euro plus jaarlijks 3 procent verhoging.

Waarom zou ik kiezen voor conversie?

Met conversie kunt u uw pensioen afstemmen op uw persoonlijke situatie. U kiest bijvoorbeeld voor conversie omdat u de eerste jaren na pensionering veel wilt reizen. Maar wilt u genoeg middelen hebben voor bijvoorbeeld hulp in en rond het huis in een latere levensfase? Dan kan het verstandig zijn om af te zien van conversie.

Wanneer moet ik mijn keuze maken?

Conversie gaat in op uw pensioendatum. Uiterlijk 2 maanden voordat u met pensioen gaat, moet u uw keuze doorgeven aan SPMS. Uw keuze is onherroepelijk. Na uw overlijden kan uw partner zelf kiezen voor hoge, lage of geen conversie van het partnerpensioen. Ook als u vóór uw pensioendatum overlijdt, krijgt uw partner deze keuze.

Wordt mijn pensioen nooit meer geïndexeerd als ik kies voor conversie?

Met de hoge conversie ziet u af van de vaste jaarlijkse indexatie van 3 procent. Maar dat betekent niet dat uw pensioen nooit meer geïndexeerd zal worden. SPMS kan namelijk extra indexatie geven, boven de vaste 3 procent. Dat kan echter alleen als de dekkingsgraad hoog genoeg is. Sinds de crisis van 2008 heeft SPMS echter geen extra indexatie toegekend. De pensioen-uitkeringen van mensen die kozen

voor een hoge conversie stegen sinds 2008 dus niet. Mensen die kozen voor een lage conversie, kregen alleen de vaste jaarlijkse verhoging van 1,25 procent.

Conclusie

Hoge conversie

Verhoging pensioen · Bijna 40%
Vaste indexatie · Geen
Extra indexatie · Ja

Lage conversie

Verhoging pensioen · Ruim 20%
Vaste indexatie · 1,25%
Extra indexatie · Ja

Geen conversie

Verhoging pensioen · Geen
Vaste indexatie · 3%
Extra indexatie · Ja

Of het verstandig is om wel of niet te kiezen voor conversie, hangt helemaal af van uw persoonlijke situatie. Het is verstandig om bij uw keuze ook uw andere bronnen van inkomen of bijvoorbeeld uw hypotheekschuld te betrekken.

Heeft u vragen?
U kunt contact opnemen via:
020 - 583 62 62
administratie@spms.nl

‘Achteraf gezien is die verplichte pensioenopbouw erg goed geweest’

‘Hoe goed het pensioen bij SPMS geregeld is, daar kom je pas later achter’

De pensioenopbouw van Felix van Lammeren

Pensioen € 48.000

Uitkering lijfrente met een looptijd van 10 jaar

Uitbetaling 90 procent van de goodwill in 3 jaar

Vanaf september 2015: AOW

Bruto-inkomen circa 40 procent lager dan het inkomen tijdens werkende leven

Felix van Lammeren was bijna 30 jaar oncologisch chirurg in het Slingeland Ziekenhuis in Doetinchem. Sinds 1 juni van dit jaar is hij met pensioen.

Toen Van Lammeren op zijn 36^e als chirurg begon, startte hij direct met pensioen opbouwen bij SPMS. Dat was best een aanslag op het inkomen. “In die begintijd moest de goodwill worden betaald en hadden we twee jonge kinderen van 4 en 1 jaar. Door de verhuizing naar Doetinchem moest mijn vrouw haar verloskundigenpraktijk in Amsterdam verkopen. Zij is toen een tijdje thuis gebleven om voor de kinderen te zorgen. We hadden één inkomen en de pensioenpremie aan SPMS was daar elk kwartaal een flinke hap uit. Ik heb toen wel gedacht ‘ik kan dat geld beter gebruiken’. Maar achteraf gezien is die automatische, verplichte pensioenopbouw erg goed geweest. Met de uitstekende beleggingsresultaten en een bijzonder hoge dekkingsgraad van op dit moment zo’n 122,5 procent (in juli 2015, red.), geeft dat een prima pensioen. Hoe goed het geregeld is, daar kom je pas later achter.”

Waardevolle adviezen

Pas later was er meer aandacht voor financiële zaken. “We hadden net een huis gekocht, mijn vrouw ging weer werken als tweede-lijns verloskundige. Onze financiële situatie veranderde. Mijn financieel adviseur schreef toen een persoonlijk financieel plan waarin alle aspecten aan bod kwamen. Niet alleen pensioen en arbeidsongeschiktheid, maar bijvoorbeeld ook de hypotheek en verzekeringen. Hij heeft mij geadviseerd om een lijfrenteverzekering af te sluiten als aanvulling op de pensioenopbouw en om bijvoorbeeld onrendabele kapitaalverzekeringen op te heffen. In de loop der jaren hebben zijn adviezen keer op keer zijn waarde bewezen. Dat bleek ook uit de Financiële Scan die ik afgelopen januari bij SPMS liet doen.”

Financiële planning

- Zoek een goede, persoonlijke financieel adviseur die u regelmatig adviseert, ook over verzekeringen en hypotheek.
- Neem een accountantskantoor en een bank waar de contactpersoon met u meedenkt en uw taal spreekt.
- Wacht niet te lang met de Financiële Scan bij SPMS.

Ruimschoots voldoende

Bruto is Van Lammerens inkomen nu zo’n 60 procent van wat hij voorheen verdiende. Daartegenover staan echter ook lagere lasten. “Ik betaal nu geen kosten meer voor de arbeidsongeschiktheidsverzekering en er gaat geen geld meer naar pensioenopbouw. Daardoor is ons netto-inkomen prima.” Minder inkomen betekent voor Van Lammeren niet dat hij opeens voorzichtiger met geld omgaat. “Door de Financiële Scan weet ik zeker dat we ruimschoots uitkomen met ons pensioen-inkomen. Al onze kosten en uitgaven, ook aan bijvoorbeeld vakanties, zijn in kaart gebracht en in het financiële plaatje verwerkt. De formele uitkomst luidde dat het inkomen ‘zowel vóór als na de pensioendatum voldoende is om in het gewenste levensonderhoud te voorzien’. In de praktijk komt het erop neer dat we de komende 30 jaar een extra besteedbaar budget van 25.000 euro per jaar hebben.”

CV Felix van Lammeren 65 jaar

25 mei 1950 geboren in Haarlem

1972-1978 Studie geneeskunde Vrije Universiteit, Amsterdam

1978-1981 en 1982-1985 Opleiding Heelkunde Sint Lucas Ziekenhuis, Amsterdam

1981-1982 Surgical Research Fellow, University of Cincinnati Medical Center, VS

1985-1986 Chef de Clinique afdeling Heelkunde Sint Antonius Ziekenhuis Nieuwegein

1986-2015 Chirurg in het Slingeland Ziekenhuis in Doetinchem

Felix van Lammeren is getrouwd en heeft een zoon en een dochter.

DNB verlaagt rekenrente Wat betekent dat voor SPMS?

Pensioenfondsen moeten de hoogte van hun verplichtingen vaststellen met een rekenrente die door De Nederlandsche Bank (DNB) wordt vastgesteld. Half juli verlaagde DNB deze ultimate forward rate (UFR). U leest hier wat dat inhoudt en wat het betekent voor SPMS.

Waarom is er een UFR?

Voor langjarige contracten is er onvoldoende marktinformatie beschikbaar, omdat daar vanwege de lange looptijd te weinig handel in bestaat. Daarom moeten fondsen gebruikmaken van de ultimate forward rate (UFR). Die rekenrente is afgeleid van de rentes voor verschillende looptijden in de markt.

Waarom moest de UFR omlaag?

DNB wil dat de UFR zo realistisch mogelijk is. Een te hoge of lage rente kan leiden tot een verkeerd beeld van de financiële positie. In het eerste geval wordt de financiële positie van het fonds te rooskleurig voorgesteld en dat is nadelig voor jongeren. Omgekeerd is een te lage UFR nadelig voor ouderen.

Wat is er veranderd?

Door de bijstelling van de UFR is deze niet meer gelijk aan een vast percentage van 4,2 procent, maar afhankelijk van de gemiddelde rente van de afgelopen 10 jaar. Per 30 juni 2015 is de UFR 3,3 procent. En gezien de huidige lage rentestand daalt de UFR - bij benadering - elke 5 maanden met 0,1 procentpunt.

Wat kunnen de gevolgen zijn voor SPMS?

Daling beleidsdekkingsgraad

De nieuwe UFR zorgt voor een daling van de dekkingsgraad met 2,9 procentpunt per eind juli. Voor pensioenfondsen is sinds de invoering van het nieuw Financieel Toetsingskader de zogenaamde beleidsdekkingsgraad relevant. Daarover leest u meer op pagina 8 tot en met 11 in dit blad. Het effect van de lagere UFR komt slechts geleidelijk terug in deze beleidsdekkingsgraad, omdat die uitgaat van de gemiddelde dekkingsgraden over 12 maanden. De nieuwe UFR wordt dus langzaam in de dekkingsgraad verdisconteerd. Halverwege 2016 is de nieuwe UFR geheel verwerkt in de beleidsdekkingsgraad. Naar verwachting zal deze daarmee dalen met circa 3 procentpunt.

Nieuw herstelplan

Denkbaar is dat SPMS door de daling opnieuw een herstelplan moet indienen. Daarvan is sprake als het vermogen onder het wettelijke minimum van ruim 121 procent zakt. De beleidsdekkingsgraad bedroeg eind juli ongeveer 124 procent. Door de te verwachten daling met circa 3 procentpunt als gevolg van de UFR, komt het minimum dus dichterbij. In een jaar tijd kan er echter veel gebeuren. Zo kan de dekkingsgraad bijvoorbeeld ook stijgen door beleggingsopbrengsten.

'Een te hoge of lage rente kan leiden tot een verkeerd beeld van de financiële positie'

Tot slot

De pensioenpremie verandert niet door de nieuwe UFR. De feitelijk te betalen premie wordt bepaald op basis van een vaste rente van 4 procent. Deze kan wel veranderen door bijvoorbeeld een veranderende levensverwachting.

PensioenInzicht vernieuwd

Afgelopen voorjaar heeft SPMS een lezersonderzoek uitgevoerd naar het magazine PensioenInzicht. Veel lezers hebben hun mening gegeven: hartelijk dank daarvoor! In dit bericht leest u de belangrijkste resultaten en hoe SPMS deze heeft verwerkt in het magazine.

U gaf het magazine gemiddeld een 7,2. Dat is ruim voldoende. Tegelijkertijd vinden we het fijn dat u ons concrete aanknopingspunten gaf om het magazine beter op uw informatiebehoefte te laten aansluiten.

Praktisch en relevant

Uit het onderzoek bleek dat lezers graag praktische en duidelijke informatie krijgen rondom het SPMS-pensioen. Vooral human interest-verhalen vindt de werkende lezer minder interessant. Liever leest u hoe uw geld wordt belegd. Een belangrijke aanpassing naar aanleiding hiervan is de vervanging van de rubriek 'Uitzicht' door de rubriek 'Wat doet SPMS met mijn geld' (pagina 12). Het verhaal 'Geld en Goed' is zakelijker van insteek en teruggebracht naar twee pagina's. Op de ruimte die overblijft, vindt u nu de 'Financiële vraagbaak' (pagina 14). In het cover-verhaal maken we inzichtelijk en concreet hoe bepaalde keuzes of besluiten voor u uitpakken. En op de achterpagina vindt u nu interessante feiten en cijfers over uw pensioen.

Geef uw e-mailadres door

Een andere conclusie is dat veel lezers het nieuws van SPMS liever digitaal lezen. Wij zijn volgens de Wet Pensioencommunicatie nog steeds verplicht om sommige zaken op papier te communiceren. SPMS gaat echter ook meer informatie digitaal sturen. Hiervoor hebben wij wel uw toestemming nodig. Zo kunnen wij u in de toekomst op de hoogte houden van uw pensioen. Ga naar www.spms.nl/digitaal en vul uw e-mailadres in.

82 procent van alle deelnemers is lid van de vereniging BPMS.

Begin juli was 82 procent van alle actieve SPMS-deelnemers lid van de vereniging BPMS. 87 procent van de pensioengerechtigden en voormalig deelnemers was op dat moment buitengewoon lid. De leden van de VvA van BPMS vertegenwoordigen uw pensioenbelangen.

Colofon

Redactiecommissie
SPMS & APG

Concept en realisatie
APG & Scripta Communicatie,
Amsterdam

Vormgeving
Studio Noto, Maastricht

Fotografie
Frank Ruiten
Winand Stut

Drukwerk
Roto Smeets Grafiservices

Redactieadres
Redactie PensioenInzicht
Postbus 6003
1005 EA Amsterdam

Dit magazine is gedrukt op 100% gerecycled, FSC-gecertificeerd papier.

SPMS streeft ernaar om correcte en actuele informatie te verstrekken. Niet altijd kan gegarandeerd worden dat de informatie juist is op het moment dat deze wordt ontvangen of dat de informatie na verloop van tijd nog steeds juist is. Daarom kunnen aan de informatie in deze uitgave geen rechten worden ontleend en wordt geen aansprakelijkheid aanvaard voor schade als gevolg van onjuiste en/of gedateerde informatie, binnen de grenzen van de Nederlandse wet.

Feiten & cijfers

Koopkracht

In 2014/2015 is de koopkracht voor veel Nederlanders licht toegenomen en dan met name onder de hoge inkomens. Voorbeeld: Tweeverdieners, twee kinderen, inkomens van € 75.000 en € 50.000: +0,6%.

Gepensioneerden zagen hun koopkracht dalen. Voorbeeld: een paar met twee AOW-uitkeringen en pensioen van € 60.000 en € 15.000: -0,5%.

Bron: Nibud

Hoe kijken Nederlanders naar de financiële toekomst?

Het consumentenvertrouwen is in het tweede kwartaal toegenomen van -2 naar +5 (op een schaal van -100 tot +100, waarbij 0 neutraal is).

Het vertrouwen in het economisch klimaat is toegenomen van +4 in het eerste kwartaal naar +19 in het tweede kwartaal.

De koopbereidheid is een klein beetje toegenomen van -6 in het eerste kwartaal naar -5 in het tweede kwartaal.

Bron: CBS

Inzicht is belangrijk

Een goed en realistisch inzicht in uw financiën is belangrijk.

Wie zich voorbereidt op bijvoorbeeld inkomensterugval (na pensionering, ved.), houdt beter grip op de financiën dan mensen die zich hier niet op voorbereiden (73% t.o.v. 43%). Voorbereiden leidt bij deze groep ook tot minder zorgen over geld (39% t.o.v. 80%) en minder moeite met rondkomen (27% t.o.v. 67%).

Tips over uw financiële toekomst leest u in dit magazine.

Bron: Nibud